



KORRALDUS

11.02.2025 nr 13-5/25-15

Harju maakonna Harku maardla registrikande muutmine

Aktsiaselts Harku Karjäär esitas 16.01.2025 Eesti Geoloogiateenistusele Harku IV lubjakivikarjääri plokki 28 jääkvaru täpsustamise aruande „Seletuskiri Harku IV lubjakivikarjääri plokki 28 jääkvaru täpsustamise kohta (varu seisuga 03.10.2024)“ (registreeritud dokumendihaldussüsteemis DELTA 16.01.2025 numbriga 13-2/25-94; edaspidi aruanne). Materjale on täiendatud 30.01.2025 kirjaga (registreeritud DELTA-s 31.01.2025 numbriga 13-2/25-184) ja parandatud 10.02.2025 kirjaga (registreeritud DELTA-s 10.02.2025).

Aruanne on koostatud töö „Harku IV lubjakivikarjäär markšeiderimöödistamine seisuga 03.10.2024.“ tulemuste põhjal.

Maavara varu on arvatud plokis 28, mis paikneb Harju maakonnas Saue vallas Hüüru külas katastriüksustel Harku Karjäär 3 (tunnus 72701:001:0012), Harku Karjäär 4 (tunnus 72701:001:0011), Harku Karjäär 10 (tunnus 72701:001:0536) ja Harku Karjäär 11 (tunnus 72701:001:0537).

Aruanne on koostatud AS Harku Karjäär tellimisel Harku IV lubjakivikarjääris plokki 28 aR jääkvaru täpsustamiseks. AS Harku Karjäär soovib teostada jääkvaru täpsustust Harku IV lubjakivikarjääri piires. Kaevandamise käigus on ilmnud, et plokis 28 aT maavarana arvel oleva varu ülemine osa sisaldab põlevkivikihte ja on tugevamalt murenenud, mistõttu on see kehvemate omadustega kui ülejäänud lasund. Lisaks on ilmnud, et mäeeraldise põhjas paikneva jääkvaru moodustab kõrge glaukoniidisisaldusega kivim (Toila kihistu glaukoniitlubjakivi), mis peaks karjääri dokumentatsiooni järgi paiknema mäeeraldise lamamis. Käesolevas töös vähendatakse seega jääkvaru mahtu plokis 28 aR katendi mahu suurendamisel ning lamami tõstmisel. Käsitletaval alal esineb kõrgemargiline ehituslubjakivi, mis sobib kasutamiseks teede- ja tsiviilehituses.

OÜ J.Viru Markšeideribüroo on seisuga 03.10.2024 läbi viinud Harku IV lubjakivikarjääri markšeiderimöödistuse (töö nr 24305), mis on tehtud perioodi 04.07.2023 – 03.10.2024 kohta. Möödistamise tulemusel selgus, et perioodil 04.07.2023 – 03.10.2024 on mäeeraldise alt kaevandatud 54,973 tuh m³ ehituslubjakivi, mis on kooskõlas loa omaja poolt deklareeritud kaevandatud mahtudega.

Aruandes toodud selgituste kohaselt on kaevandamise käigus ilmnenu, et Harku IV lubjakivikarjääris maavarana arvel oleva kivimi ülemine osa on kehvemate omadustega kui ülejäänud lasund. Kivim sisaldab kirjeldatud osas pruune põlevkivikihte ja on tugevamalt murenenu.

Käsitletaval alal ja selle lähikonnas aastatel 1980–2008 teostatud geoloogiliste uuringute kõrvutamisel ilmnes, et maavaravarude arvele võtmise põhimõtted on mõnevõrra varieerunud. Näiteks on 1980. aasta geoloogilises uuringus, mis on suuresti plokki 28 moodustamise aluseks, arvatud katendisse vaid kasvukiht. Hilisemates, külgnevate alade uuringutes on aga kasvukihi all kirjeldatud ka põlevkivilasundit ja kukersiidikihikesi sisaldavat lubjakivi, mis on samuti osaliselt või tervikult katendisse arvatud. 1980. aasta uuringu andmete analüüsimisel selgus, et tegelikult kirjeldati ka tollal ülemises lubjakivilasundis kukersiidi sisaldust, kuid sellest hoolimata liideti materjal maavaravaru ploki. Käesoleva töö alusel soovitakse andmeid ühtlustada ning arvata kukersiidikihte sisaldav osa lasundist (paksusega 0–3,7 m) katendisse. Harku IV lubjakivikarjääri lähimate geoloogiliste puuraukude korrigeeritud andmed ning välitööl mõõdetud paljanduvate seinte andmed on lisatud aruandele.

Lisaks on maavara kaevandamise ja töötlemise käigus ilmnenu, et mäeeraldise põhjast väljatud kivimi omadused erinevad paiguti oluliselt ülemiste kivimikihtide omadustest. Põhiline probleem seisneb selles, et kivimi töötlemisel eraldub suurtes koguses peenosist, mis ummistab ja rikub purustus- ja sorteerimissõlme masinaid. Sellise madala saagisega materjali kaevandamine ja töötlemine ei ole majanduslikult otstarbekas. Mõnel pool mäeeraldise põhjast kirjeldatav kivimikiht puudub või moodustab vaid väga õhukese kihi, mõnel pool ulatub selle paksus ligi paari meetrini. Tööde käigus selgus, et valdava osa mäeeraldise põhjast paiknevast jääkvarust moodustab rohekat tooni kõrge glaukoniidisisaldusega kivim (Toila kihistu glaukoniitlubjakivi), mis peaks karjääri dokumentatsiooni järgi paiknema mäeeraldise lamamis. Glaukoniitlubjakivi kihi ülemine piir on jälgitav nii puursüdamikes kui ka kraavide ja kaeveastangute seintes (Lisa 2-4). Mõnel pool paljandub glaukoniitlubjakivi otse maapinnal, kuid mõnel pool on selle peal veel õhukese ebaühtlase jääkkihina (0–30 cm) Loobu või Pakri kihistu lubjakivi. Seega paikneb Harku karjääri mäeeraldise lamam oluliselt madalamal Toila kihistu pinnast, mille järgi peaks lamam tegelikult seatud olema.

Selline olukord on arvatavasti tekkinud seetõttu, et kasuliku kihi lamami mudel on koostatud vanade uuringute puuraukude andmete järgi, kuid puuraukude asukohad on digitaliseeritud vanadelt plaanidelt ja seega tegelikest asukohtadest nihkes. Seega ei ühti kasuliku kihi lamami mudeltasapind ala tegeliku geoloogilise ehitusega. Sellest tulenevalt oleks korrektne vähendada Harku karjääri jääkvaru mahtu karjääri põhjast leviva glaukoniitlubjakivi mahu võrra.

Eelnevat arvestades on Eesti Geoloogiateenistusele esitatud jääkvaru arvutuse seletuskirjas tehtud ettepanek vähendada Harku IV lubjakivikarjääri piires oleva ehituslubjakivi aktiivse reservvaru 28 plokki varu 45 tuhande m³ võrra. Mudelarvutuse tulemusena väheneks varu maht katendi arvelt 12 tuhande m³ võrra ja lamami arvelt 33 tuhande m³ võrra.

Ümberhindamiseks esitatud varuplokk hõlmab Harku lubjakivimaardla ehituslubjakivi aktiivse reservvaru 28. plokki. Aruandes moodustatud varuplokk asuvad täielikult AS-le Harku Karjäär antud kaevandamisloa nr KMIN-096 Harku IV lubjakivikarjääri mäeeraldise piires. Esitatud töös plokkide kasutusala ega lamamit ei muudetud.

Eesti Geoloogiateenistus on aruande läbi vaadanud ning nõustub muutma aruande alusel maavarade registri kandeid.

Maapõueseaduse § 21 lõigete 1 ja 2, § 23 lõigete 3, 6 ja 7 ja § 42 lõike 3 punkti 7, määrus nr 52 § 45 lõike 2, keskkonnaministri 08.06.2022 määruse nr 25 „Maavarade registri asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“ §-de 3 ja 7 ning § 9 lõike 1 punkti 1, kliimaministri 14.12.2024 käskkirja nr 1-2/24/507 „Volitus Eesti Geoloogiateenistusele maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavaks tegevuseks loa andmiseks ja planeeringute kooskõlastamiseks“ ning majandus- ja taristuministri 10.03.2022 käskkirja nr 46 „Eesti Geoloogiateenistuse põhimäärus“ § 9 ja § 11 lg 7 alusel:

1. Otsustan muuta OÜ J. Viru Markšeideribüroo koostatud aruande alusel seisuga 01.01.2025 maavarade registris Harku lubjakivimaardla registrikannet ja kinnitada aruandes esitatud piirides varu järgmiselt:

1.1. ehituslubjakivi aktiivse reservvaru pindalal 19,44 ha – 135,2 tuh m³ (28 plokk),

2. Viia registrisse (registrikaart nr 161) kande muudatus vastavalt korralduse punktile 1.

3. Korraldus teha teatavaks AS-le Harku Karjäär, OÜ-le J.Viru Markšeideribüroo, Keskkonnaametile, Saue vallavalitsusele.

Korralduse peale on võimalik esitada vaie Eesti Geoloogiateenistusele haldusmenetluse seaduses sätestatud tähtajal, tingimustel ja korras või kaebus halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tähtajal, tingimustel ja korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sirli Sipp Kulli
direktor

Mihkel Annusver
Maavarade registri osakonna spetsialist
5331 7112 Mihkel.Annusver@egt.ee